

Telovadni praznik naših srednjih šol

Dne 8. maja bo v Ljubljani velika javna telovadba srednješolske mladine. — Nastop bo na letnem telovadišču v Tivoliju. — Pokroviteljstvo je prevzel ministrijski predsednik Velja Vukičević

Prvič je nastopila mladina ljubljanskih srednjih in meščanskih šol ter učiteljski v večji javni telovadbi leta 1920. na »Planirju«. Vsi se spominjamo tega izborna uspelega telovadnega nastopa našega dijaštva, ki je pokazalo tisočim občinstva sadove sistematičnega telovadnega pouka in obenem manifestiralo svojo željo in zahtevo, da naj mu nudi šola pred vsem zdravja in telesnih moči z zadostno in po modernih principih urejeno šolsko telovadbo, ker le potem bo moglo biti kos napornemu duševnemu delu.

Drugič je nastopila srednješolska mladina pred javnostjo leta 1922. ob priliki II. sokolskega zleta v Ljubljani. Kraljevski par in desetstošiški gledalcev so takrat občudovali vzorno izvedbo telovadnih točk našega dijaštva. Letos in sicer 8. maja stoji dijaštvo obeh učiteljskih, srednjih šol. I. in II. dekliške in I. deške meščanske šole zopet pred svoje starše in prijatelje v veliki javni telovadbi.

V slogi in ljubavi bo nastopilo dijaštvo vseh imenovanih ljubljanskih šol in opozorilo bo najširšo javnost, da zahteva občina vzgoja isto skrb za telo, njegovo moč in zdravje kot za dušo.

Prva dva telovadna nastopa so organizirali in vodili učitelji in učiteljice telovadbe ljubljanskih srednjih šol, učiteljski in meščanskih šol — nim na čelu neumorno delaven strokovniak gosp. Ivan Bajželi. Tudi letošnja javna telovadba organizirajo isti gospodje. Vse priprave so v polnem teku in ljubljansko dijaštvo se marljivo in požrtvovalno pripravlja za nastop 8. maja, ki se bo vršil na najpripravljenem prostoru, na bivšem dirkališču — sedaj letnem telovadišču ljubljanskega Sokola — v Tivoliju. Za danes moremo povedati, da bo obsegala javna telovadba proste vaje nižjega in višjega oddelka dijakov in dijakin, orodno telovadbo, igre, lahko atletiko, posebne točke.

Protectorat za javno telovadbo je prevzel bivši minister prosvete in sedanjí ministrijski predsednik g. Velja Vukičević, ki je o tem obvestil v zelo laskavem pismu društvo telovadnih učiteljev v Ljubljani:

«...Inicijativa in delo, ki ste se ga lotili, da spoznate in zbližate javnost in narod s telesno vzgojo šolske mladine. Vam služi v pohvalno priznanje. Zato sem prejel to vest z zadovoljstvom in jako mi je milo, da morem Vam in vsej šolski omladini počeleti najboljši uspeh pri začetem delu...»

Vso Ljubljano in starše našega dijaštva opozarjamo že danes na 8. maj in jih prosimo popolne naklonjenosti.

Pokrijte svilo pri likanju s tenko krpo!

Ali ste že kdaj pomislili, zakaj se svila pri pranju mnogo bolj kvari kakor pri nošenju? — Običajno ribanje pri pranju je za svilo škodljivo, ker se ista pri tem dere in trga. Namiljenje s trdim milom škodi nežnim svilenim nitim. — Lux je za pranje svile najprimernejše sredstvo, z njim je prihranjeno vsako ribanje in ni škodljiv, kakor ni škodljiv čista voda.

Luxa v vroči vodi gosti peno, kateri prilivajte vodo, dokler ne postane mlacna. V to raztopino vložite predmet, katerega hočete čistiti in stiskajte v istega peno spretno in temeljito. Vendar ne ribajte in ne ožemajte nikdar. Očiščeni predmet izperite dobro v mlacni vodi, iztisnite istega dobro in zavijte ga v čisto krpo. Ko je skoro suh, likajte ga s toplim (nikdar pa vročim) likalnikom. Pri likanju pokrijte pravo stran svile s tenko krpo, da ohranite nje sijaj.

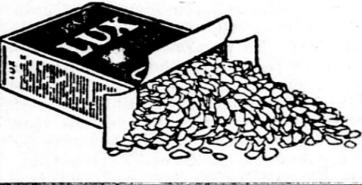
tom v kozji rog trobi, prežene coprnice, pravijo na Šavnicah. Zato morajo pastirji na večer pred Jurjevim z biči pokati, da prepede coprnice, ki kravam škodujejo. Vražsta je vera, da pred Jurjevim ne smemo cvetice duhati, sicer dobimo slabo sapo. Pred Jurjevim je dobro prvega rumenega metulja ujeti in ga dati kravi, ki daje na to obilo dobrega mleka, je stara vraža.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča

Drama.
Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 23.: Jaz in ti. D.
Nedelja, 24.: ob 15. popoldne: Lumpacij vagabund. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 25.: Božji človek. B.

Opera.
Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 23.: Večni mornar. B.
Nedelja, 24.: ob pol 20. uri zvečer Orlov.
Opereta. Izv.

Sokol

Lep sokolski list

«Sokolski vjesnik» zagrebske sokolske župe je postal pod spretnim in dobrim dosedanjim urednikom br. A. Brozovičem eden prvih sokolskih listov jugoslovenskega Sokolstva. Ker je bil Brozovič izbran za glavnega urednika »Sokolskega glasnika« JSS, sta prevzela uredništvo »Sokolskega Vjesnika« zagreb. župe dr. Fran Hešić in Dušan Bogunović. Razven teh dveh bratov tvorijo redakcijski odbor še bratje Ante Brozović, Petar Lasta in Ante Rubeša, ki nam vsi jamčijo, da bo list ostal na svoji dosedanji višini.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča

Drama.
Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 23.: Jaz in ti. D.
Nedelja, 24.: ob 15. popoldne: Lumpacij vagabund. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 25.: Božji človek. B.

Dodeljevanje stanovanj po 1. maju

Velika nasprotstva v tolmačenju stanovanjskega zakona po stanovanjskem sodišču in po hišnih lastnikih. — V prihodnjih mesecih nam grozi kulminacija stanovanjske krize. — Kaj je z mestno gradbeno akcijo?

S 1. majem nastopi novo razdobje v stanovanjskem problemu. Telega dne faktično preneha zaščita stanovanjskih najemnikov, iz zemlji državne nameščence, v kolikor se nanaša na dodelitev stanovanj potom stanovanjskega sodišča. Splošno vladajo v tej zadevi zelo nejasni pojmi in nekateri so mnenja, da lahko hišni posestniki po 1. maju prosto razpolagajo z izpraznjenimi stanovanji. Obrnili smo se na tukajšnje stanovanjsko sodišče in prejeli sledeče informacije:

V smislu člena 8. stanovanjskega zakona se dodeljevanje stanovanj po odredbah tega zakona zaključí s 1. majem 1927. Odločbe o dodelitvi, ki ne postanejo do tega dne izvršne, se ne smejo več izvršiti. Dodeljevanje stanovanj potom stanovanjskega sodišča je omejeno le na državne nameščence, premeščence po službeni potrebi v času od 1. maja do 1. novembra 1927.

V smislu člena 10. stanovanjskega zakona mora hišni lastnik prijaviti vsako izpraznjeno stanovanje stanovanjskemu sodišču, ki pa jih lahko dodeli samo državnim nameščencem v smislu čl. 6. Če stanovanjsko sodišče v dveh mesecih po prijavi stanovanja ni nikomur dodelilo, odnose na to stanovanje ni bilo prosila, sme še le z njim svobodno razpolagati hišni lastnik.

Iz tega torej izhaja, da razpolaga s stanovanji tudi še po 1. maju izključno le stanovanjsko sodišče. Hišni lastnik sme svobodno razpolagati še le, ako tekom dveh mesecev stanovanjsko sodišče dotičnega stanovanja ni nikomur dodelilo. V poštevek za dodelitev stanovanj po 1. maju pa prihajajo le državni nameščenci, ki so bili premeščeni še le po 1. maju in to po služb. potrebi.

Vsi zasebni nameščenci, delavci itd. ter oni državni nameščenci, ki bivajo že sedaj v Ljubljani in čakajo na stanovanje, ali pa ki bodo premeščeni po 1. maju na lastno prošnjo, v smislu teh določil torej sploh ne bi prišli v poštev za dodelitev praznih stanovanj. Malo verjetno je, da bi bilo po 1. maju toliko državnih nameščencev premeščeni, da bi zasedli vsa izpraznjena stanovanja. Na drugi strani pa se bo dogajalo, da bodo izpraznjena stanovanja po cele mesece prazna, dočim bo na stotine prošnikov zaman čakalo na stanovanje, ker tudi hišni lastnik ne bo smel svobodno razpolagati. Škoda bodo torej imeli in stanovanjski najemniki i hišni posestniki.

Iz tega se zopet vidi, kako površno se je pri nas reševalo stanovanjsko vprašanje. Seveda pa je vprašanje, ali bo ta interpretacija stanovanjskega sodišča obveljala. Znano je, da si tolmačijo kritične določbe stanovanjskega zakona hišni lastniki v dočela drugačnem smislu in da stoje na stališču, da lahko z izpraznjenimi stanovanji, v kolikor niso dodeljena na novo premeščeni uradnikom, sami svobodno razpolagajo. Vsekakor to naziranje tudi bolj odgovarja duhu stanovanjskega zakona in je zlasti za brezstanovanjce tudi mnogo ugodnejše. Konflikt bo moralo razčistiti pač višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu.

Razdobje med 1. majem in 1. novembrom pomeni v bistvu najhujšo stanovanjsko krizo, ker bo poslovanje stanovanjskih sodišč v gotovi meri zastalo, pravice hišnih posestnikov ostanejo še nadalje omejene, število brezstanovanj pa se bo od dne do dne množilo, ker je za prihodnje mesece napovedanih cela vrsta deločajic. Pri dobitve novih stanovanj potom novozgradb pa bo letos dokaj manjša kakor prejšnja leta, ker so stanovanja v občinskih hišah že vsa oddana in bodo potom teh izpraznjena stanovanja prišla v poštev za brezstanovanjce še le po 1. novembru. Na drugi strani je tudi gradbeno delavnost mnogo manjša kakor prejšnja leta. Tu pa nosi v veliki meri krivdo tudi magistrat, ki je v začetku leta delal veliko reklamo s svojim stanovanjskim posojilom, sedaj pa, ko bi

bilo treba že pričeti z zgradbo projektiranih stanovanjskih hiš, je cela akcija nekam zaspala. Predno bo dozorela za realizacijo, bomo imeli bržkone že jesen in potem tudi za letos ne pride več v poštev. Tako se nam obeta letošnje leto najhujša reakcija na stanovanjskem polju.

Sedaj je že skrajni čas, da se v tem pogledu ukrene s strani merodajnih činiteljev nekaj konkretnega. Predvsem bi bila dolžnost mestne občine, da ali pospeši svojo novo stanovanjsko akcijo potom obligacijskega posojila, ali pa nadaljuje za časa demokratskih gerentov započeto akcijo, podpiranje gradbenih združenj. Na drugi strani pa bi bila tudi prokleta dolžnost oblastne skupščine, da temu važnemu socialnemu vprašanju posveti potrebno pažnjo. Kakor pa vidimo baš sedaj o priliki proračunske debate v oblastni skupščini, klerikalna večina, ki si sicer svojí patent za socialno politiko, o pospeševanju gradbene akcije sploh noče ničesar slišati, kaj še le, da bi sama s svoje strani podvelja kako večjo akcijo, bodisi potom primernega posojila, bodisi na kak drug način, da bi priskočila na pomoč vsaj že obstoječim stavbnim združenjem in posameznim občanom, kjer vlada največja stanovanjska beda. Samo potom privatne, spekulativne gradbene akcije ni pričakovati omiljenja stanovanjske bede, ker so taka nova stanovanja tako draga da pretežna večina privatnih in brez izjeme vsi državni nameščenci sploh ne zmorejo take najemnine.

Jurjevanje
God sv. Jurija je 24. t. m. Na Koroškem, v Rožku, na Pečnici v Ločah, na Brnicah, v Pohorju, v St. Ilju in v Lipi je bila razširjena starodavna narodna navada jurjevanja. «Novice» l. 1848 pripovedujejo:

Zvečer pred Šentjurjem se zberejo dečki zrakoma zunaj vasi s kravjimi zvonci in kozjimi rogovi ter zvoniklajajo in tvečanje letajo po vasi. Eden izmed njih je slamo ovit in ga imenujejo sv. Šentjurja. Vsi skupaj, pred vratí stoječ, govore ali pojo: »Sv. Šentjurí potrkaj na durí, ma eno hlačo zeleno, eno rdečo; je šele prišel v deželo. pa je že vse veselo: tičice v grmovju, kukaveca v bukvi, rumene rožice lepo cveto, se svetga Jurja veseló.«

Gospodinja daruje šentjurjcem kako jajce, nekaj masla ali zaseke (svinjine) ali kruha ali klobasico. Potem se ji zahvalijo: »Bog obvari vam živino, vaše krave, vaše volje, vaše konje, vaše svinje, vaše kure in teleta, pa mila, grila pa zlođej vzemí!«

Nato tečejo trobentajoč in zvončej dalje od hiše do hiše. Malokje se zgodí, da bi jim ne dali ničesar, ker se vobče misli, da bi pri hiši, posebej pa pri živini, ne imeli sreče. Kjer se jim nič ne podari, rečejo: »Naj pokrepa vam živina, vaše krave, vaš volí, vaš konj, vaše svinje, vaše kure in teleta! Miší in grilj naj vse snedo! Ogenj naj vam vse požge, voda zalije in toča pojbe!«

Dan po sv. Juriju se zbere šentjurjevci v hiši, si skuhamo darove in jedo veselo, dokler je kaj. V Ljutomeru in pri sv. Jurju krave opletajo z zelenjem, v Cezanjevcih pri Ljutomeru pa prepevajo:

«Hodi, hodi sv. Juri, noj po sveti tak zakuri, naj te trate zelenijo, koeči skoraj naj kosijo!»

Na Laškem objviuje kakega moškega od glave do pet z bukovim zelenjem, ga vodi od hiše do hiše ter prepevajo:

«Svetega Jurja vodimo za jajca, špeha prosimo...»

Telega dne opletajo pastirji z zelenjem ne le sebe, nego tudi živino in veselo prepevajo. Kdor na Jurjev dan pred solnčnim svi-

župe Celje, Kranj, Ljubljana, Reka-Sušak in Zagreb.

Film o VIII. vsesokolskem zletu v Pragi je prispel Jugosl. sok. Savezu, kot smo že poročali in je že prestal cenzuro, je to krasen film, ki prikazuje vso veličastnost praškega zleta. Kakor smo izvedeli, se bo predvajal film 1. maja v Celju, v prvih dneh maja v Ljubljani in bo nato predvajan v vseh večjih krajih Jugoslavije, ki bodo naj reflektirali. Opozarjamo vse udeležence na praškem zletu in vso sokolsko in ostalo javnost na ta film, ki je najlepši spomin in najboljša priča veličastnega praškega zleta.

Jubilej Jana Hraskega

Prof. ing. dr. Jan VI. Hraskega praznuje dne 24. t. m. v čeških Podčetradih svojó 70letnico, h kateri mu je čestitala tudi ljubljanska občina. Jubilar je služboval v deželnem stavbnem uradu v Ljubljani od leta 1886. do leta 1898., to e do poklica kot redni profesor na češko tehnično visoko šolo v Pragi.

Po vstopu v deželni stavbni urad je prevzel stavbno vodstvo ljubljanskega deželnege muzeja v zadnji četrtini dovršitve. Projektiral in vodil je s sodelovanjem arhitekta Hrubega stavbo deželnega (sedaj opernega) gledališča v Ljubljani, izdelal je načrte deželnega dvorca (sedaj univerza), po katerih se je stavba, zlasti kar se tiče notranje vzorne razdelitve prostorov, izvršila skoraj neizpremenjeno.

Trasiral, projektiral in izvršil je med drugim deželno cesto Bogensperk, projektiral in izvršil je železni most preko Save pri Račežu, projektiral in vodil je gradnje vodovodov v Cerknici, Polhovem gradu, Kočevju, Činomliu i. dr. Po njegovem projektu s' je skoraj neizpremenjeno izvršil tudi vodovod za Novo mesto in okolice. Se ne izvršev je ostal njegov načrt vodovoda za Stari trg ob Kolpi in okolico. Projektiral in izvrševal je tudi razna obrambna obrežna dela ob Savi, Ljubljani i. t. d. Po njegovih načrtih je izvršena regulacija Mirne.

Po izstopu iz deželne službe je Hraskega po naročilu deželnega odbora izvršil načrte za regulacijo Vipave. Vodil je tudi dela in študije glede odvajanja visokih vod iz kraških dolin in sicer v padavinskem okrožju Krke. Intenzivno je sodeloval pri predpripravih in vseli obravnava, tičočih se osuševanja ljubljanskega Barja.

Kot ugleden, modern, produktiven in eksperimentalen inženjer je Hraskega tudi izven uradnega poslovanja sodeloval v eni ali drugi obliki, malo da ne pri vseli važnejši tehniški vprašanjih na Kranjskem.

Bil je občinski svetovalec ljubljanski od leta 1887. do 1897. ter je kot načelnik in poročevalec stavbinskega odseka občinskega sveta agilno deloval v najhujši dobi po velikem potresu leta 1895. v Ljubljani. Zlasti je inicijativno in dejanski sodeloval pri gradnji ljubljanskega vodovoda in elektran. Končno je še omeniti, da je projektiral in vodil stavbo Narodnega doma v Celju ter razne stanovanjske hiše v Ljubljani in drugje.

Izpred sodišča

SVOJO NJIVO JE POGNOJIL.

«Ej, Jaka, ali mi hočeš zroniti na njivo 8 košev gnojka, je vprašal posestnik Čmrj z Iga svojega znanca.

»Pa bom, pa bom, samo če mi boste dobro plačali.«

»Plačilo dobiš kakor se spodobi, prišli kmalu k nam s košem, da bomo naložili, je dejal Čmrj.

Jaka je res prišel že par dni, pred 3 tedni, in jel nalagati gnoj na ga odvažati.

Gnoj je bil mastan in Jaki se je zdelo škoda, da bi vsega dobile Čmrjve njeve. Tudi sam je imel par njivic, a gnoj mu je manjkalo. Mož ni dolgo premišljal. Misli si je, da Čmrj ne bo vedel, če si privoščí malo gnojka.

»Vsak pol ga bova imela, kot pravijo v Kranju, si je dejal Jaka in zvonil 4 vozove gnoj na svoje njive.

Nekdo je pa celo dejal, da Jaka njeve niti nima in da je gnoj kar lepo prodal. Sodnik je pa rekel, da je vseeno, če je Jaka zvonil gnoj na svojo njivo ali če ga je prodal, kajti ukradel ga je in zato je pal v gnojnico — zasmrdelo mu je, saj bo 1 teden zaprt.

»MI SMO FANTJE, SMO VSI SOLDATJE!« so veselo pelj trije korenjaki, ki so se pripeljali radi vojaškega pregleda iz Bohinja na Jesenice.

Ko so svojo zadevo spravili, so jeli obirati gostinje in kmalu so žutili, da vinček učiňuje.

Pijani Bohinjci so se prizibali na jeseniški kolodvor, da bi se bili spet vrnili na Bohinjce. Zagledali so pred seboj orožnike. Janez, ki je bil najbolj pijan, je dejal, da vidi 2 orožnika, tudi Jernej mu je pritril, a protivil se je Miha, ki je bil še najmanj nadelan in trdil je, da hodi po peronu samo en orožnik, ki jih opazuje.

Kaj gleda nas, se je razhudil Janez.

Jeli so rogoviliti in orožnik je hitro pristopil in Janeza zagrabil.

»Zakaj ga vlečeš, prokleti žandar!« sta se zadržala Jernej in Miha in skočila v orožnika ter mu Janeza iztrgala; Miha je pa še orožnika sunil v prsa.

Orožnik je le s težavo Janeza odpeljal. Miha se bo za svoje junštvo pokoril teden dni v zaporu. Janez in Jernejšek sta pa oproščena, saj sta bila tako pijana, da sama nista vedela, kaj sta počela.

ZARUBLJENI LOJZE

Lojze: »Pomislite, gospod sodnik, vsega eo me zarubili, še precej obleke, le malo mi je ostalo!«

Sodnik: »V Dobrani, kjer stanujete, ste prodali februarja 2 obleki in klobuk, čeprav je bilo zarubljeno.«

Lojze: »Saj sem moral. Nobenega denarja ni bilo pri hiši, ali naj zid grizem s svojo ženo vred?«

Sodnik: »Res ste revež, zato pa, ker ste v slabih razmerah, boste zaprti samo 3 dni, saj se zarubljenih stvari ne sme prodajati.

Taskovine vseh vrst izdeluje lično in ceno Narodna tiskarna v Ljubljani